

által veszélyeztetett vidéket. Hogy erre mekkora szükség volt, azt szemléletesen mutatja az állandóan Magyarország területén tartózkodó 45 - 50000 főnyi török és 12 - 15000 főnyi magyar végvári hadak számaránya. Bizonyos mértékben enyhítették ezt a töröknek Perzsiában folytatott, tetemes áldozatokat igénylő harcai, amelyek különösen 1548 után lettek mind nagyobb jelentőségűek.

A végvári rendszer várai közötti szoros együttműködés tette lehetővé, hogy a védelmi rendszer egésze igen érzékenyen reagáljon a török támadásaira, s az egyik vár ellen intézett támadás esetén azt a védelmi vonal másik pontján indított ellentámadással lehessen ellensúlyozni.

A védelmi vonal délről, a tengerpartról indult ki. Horvátországon, Szlavónián keresztül nyult át a Dunántulra, meredeken emelkedve észak felé, majd az ország keleti felén a Felvidéktől az ország déli határáig nyulott vissza; főbb várai: Szigetvár, Kanizsa, Veszprém, Pápa, Palota, Győr, Tata, Komárom, Érsekújvár, Eger, Tokaj, Kálló Szatmár, Várad, Gyula, Jenő, Lippa, Temesvár.

A védelmi rendszer állandósága mellett a rendszer összetétele - különösen az 1570-es évekig - többször változott, s a korszakban mindig Magyarország rovására.

2. VÁRHÁBORÚK - A VÉGVÁRI RENDSZER VÁLTOZÁSAI

II. Szulejmán szultán 1543.-ban elfoglalta a Pécs - Esztergom közé eső sávot. E hadjárat keretében került kézre heves ostrom után 1543. szeptember 4.-én a Palotával szomszédos Fehérvár.^{2.}
/Rónai Horváth Jenő: Magyar Hadi Krónika I. Budapest 1897.II.41. 1./

A szultán nem érezte biztonságban magát az 1541-ben szintén ölébe hullott Buda vára birtoklását illetően, s ezért igyekezett Budát újabb hódításokkal biztosítani. Teljesen megalapozott az a feltevése, hogy a Habsburgok próbálkozása 1540-ben, 1541-ben és 1542-ben sietette a török terjeszkedését.

Pécs, Simontornya, Ozora és Fehérvár 1543-ban történt elesével a dunántuli védelmi vonal jelentős mértékben visszaszorult nyugatra. Veszprémtől Pápa, Tata, Győr, Komárom irányába húzódtott. Ezzel Palota vára - ekkor még Podmaniczky János és Podmaniczky Ráfáel magánváráként - része lett a dunántuli végvári